

מבשר טוב

ס"ג פרשת מסעי - בין המצרים

תשע"ד

ירושלים תובב"א

מאמר

הציפייה וההשתוקקות לבית המקדש

א

נצחיות מסעי בני ישראל

"אלה מסעי בני ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם, ביד משה ואהרן" (לג, א). והולך הכתוב ומונה סדר מ"ב מסעות, שהיו ישראל נוסעים מעת צאתם ממצרים ועד כניסתם לארץ, ומהם כמה מסעות שחזרו לאחוריהם. ותכלית כל אלו המסעות לתיקון בני ישראל ולתיקון העולם, שמצד ישראל בא התיקון בכללות ובפרטות נפש ישראל, ומצד העולם נצרכו להמשיך התיקון בכל מקום שחנו בו, ולהעלות ניצוצות הקדושה שבכל מקום לפי עניינו כידוע.

וכל מ"ב מסעי בני ישראל כולם הכנה והכשר לקראת כניסתם לארץ הקודש נחלת ה', ולתכלית בנין בית המקדש בקדושת הארץ, להמציא מקום לשכינה הקדושה, משכנות לאביר יעקב, ולהשלים בזה תכלית הבריאה ותיקון השלם בעולם, בחיבור עליונים ותחתונים, שישכון השם יתברך בתוך בני ישראל.

והנה ייסד רבינו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שאלו מ"ב המסעות שבפרשתנו נצחיים הם לכל איש ישראל בכל הדורות. כאשר הזכרתי כמה פעמים ביסוד כל התורה, שמלמדנו הבעש"ט שהיא נצחיית, וכל ענין שבתורה נוגע ושייך תמיד לכל איש ואיש בישראל. ואף מסעי בני ישראל לא נכתבו לסיפור בעלמא של שמות ומקומות שעברו שם, ויסעו ויחנו, אלא נוגעים הם ושייכים בכל איש ישראל.

כמו שכתב בסה"ק דגל מחנה אפרים בפרשא דידן, וזל"ק: "אלה מסעי בני ישראל וגו'. שמעתי בשם אא"ז זללה"ה, כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם מיום היוולדו עד שובו אל עולמו. ולהבין זה, כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו הוא בחינת "ציאת מצרים" כנודע, ואחר כך נזסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה. וכמו שזכרנו (שם בפרשת בהעלותך) בפסוק 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', כי הוא בחינת קטנות וגדלות, עי"ש בפירוש הפסוק הנ"ל וכו'".

"ובוודאי נכתבו המסעות בתורה, להורות הדרך הישר לאיש הישראלי, לידע הדרך הישר אשר ילך בו כל ימי חייו, ליסע ממסע למסע, וידוע שכל המסעות הם בחינות קדושים וטהורים וכו'. והוא שאמר הכתוב 'אלה מסעי בני ישראל וגו', ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם פי ה'. פירוש, משה כתב בתורה המסעות איך הם עומדים ברומו של עולם, מתחילת יציאת האדם מרחם אמו, עד בואו לארץ החיים העליונה, כדי שידע האדם הדרך אשר ילך בה 'על פי ה' וכו', וה' יורנו בדרך הישר והאמת לפנינו אמן" עכ"ל. ועיין עוד בספר בעל שם טוב על התורה, באשר הביא בזה.

ולקרב הדברים אל השכל, בענין מ"ב המסעות שצריך כל אדם לעבור בימי חייו, כיצד מתקיימים בסדר ויסעו ויחנו, מעת צאתו מרחם אמו ועד בואו לארץ העליונה. שבוודאי אין הדבר כפשוטו במה שיוצא האדם למסע עם משפחתו, שרוב שנותיו של אדם בישיבה בביתו, ולא בסדרי מסעות ממקום למקום, ומה היא אם כן משמעות פנימיות מ"ב מסעות הללו, שיוצא בהם האדם לדרך חייו, ממסע למסע, עדי הגיעו בבוא עיתו למקומו ונחלתו שבארץ החיים העליונה, וצריך ביאור.

ב

תשוקת ציפיית המקדש מזרזת ומקרבת את בניינו

והנראה ביסוד דברי התפארת שלמה בפרשא דידן, וזל"ק: "כן מטה בני יוסף דוברים וגו', ולא תסוב נחלה ממטה אל מטה וגו', ולא תסוב נחלה ממטה אל מטה אחר. עיין באור החיים שהקשה על כפילת הדברים בפסוקים, ולא תסוב כו' עי"ש. עוד י"ל בפסוק הראשון לא נאמר 'אל מטה אחר' ובפסוק השני נאמר למטה אחר".

"אכן, הנה זה מרמז על מעלת קדושת ארץ ישראל וירושלים תובב"א, כי הנה צריך כל איש להשתוקק בכל לבבו על ארץ ישראל וקדושתה, כמ"ש (תהלים קכב, ו) 'שאלו שלום ירושלים', (ירמיה ל, יז) 'ציון דורש אין לה' מכלל דבעי דרישה (סוכה מא.). וענין התשוקה היא מועלת בעצמה על הגאולה העתידה במהרה בימינו, והיינו כשישים האדם על לבו דברי הכתוב של 'לא תסוב נחלה ממטה למטה', כי הקפידה התורה שלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר, אף על פי שכולם י"ב שבטי י"ה, כולם קדושים, ומה חילוק בין זה לזה, אף על פי כן הקפידה התורה על זה. מכל שכן בזמן הזה, אשר בעוונותינו הרבים כל ארץ הקדושה היא תחת יד הישמעאלים, ויבלעוה זרים ויירשוה, והנה (תהלים עט, א) 'באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך, שמו את ירושלים לעיים', מכל שכן שצריך לקרוע לבב איש, לצעוק על זה אל הקב"ה לעורר רחמים על הארץ, ועל קיבוץ גליות לתוכה בשמחה במהרה".

"והנה ההתעוררות הלזה של תשוקת הארץ, כשתהיה באמת מעומק הלב, (שיעציב) (שידאב) באמת בנפשו על כבוד ארץ הקדושה, הנה בזה מעורר למעלה הרחמים והרצון על הגאולה במהרה, כמ"ש 'שאלו שלום ירושלים', על ידי כן 'שליו אוהביך' במהרה בימינו".

"וכן מצינו זה בבני יוסף, שמכוח תשוקתם לארץ ישראל, עד שהרע בעיניהם שתסוב נחלה כמו שאמרו, הנה על ידי כן המשיכו הציווי מה' 'לא תסוב נחלה ממטה למטה כנ"ל, ואם לא היתה תשוקתם כל כך לא השיגו הציווי בזאת".

"וכן מצינו כדומה לזה בענין פסח שני, במאמר האנשים הטמאים שהיתה תשוקתם גדולה מאד לעשות הפסח, ומקירות לבבם צווחו (במדבר ט, ז) 'למה נגרע מלהקריב קרבן ה', על כן נעתר להם ה' ונתן להם מצות פסח שני, כי על ידי תשוקתם הנכונה לפני ה' המשיכו הלכות חדשות הנ"ל. הנה כמוהם אם תגבר התשוקה בלב איש מבני ישראל אל הארץ ובנין בית המקדש, הלא חיש מהר ייעתר להם, כי הלא הוא בנוי ועומד הוא למעלה, רק שצריך לבקש עליו להורידו כמ"ש (דברים יב, ה) לשכנו תדרשו ובאת שמה. וכמ"ש דוד המלך ע"ה שהתעורר מעצמו על בנין בית המקדש ויעתר לו ה' כמבואר בכתוב. ועל שם זה נקרא 'דביר ביתך', לשון דבור, שצריך לבקש מהשם יתברך עליו להבנות במהרה. וכל המתאבל על חורבן ירושלים זוכה ורואה בנחמתה (תענית ל:), כי כל האומר כן באמת בתפילה 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב' הנה פועל באמת זה למעלה על קירוב הגאולה כנ"ל".

"הנה זה שאמר הכתוב: 'ולא תסוב נחלה ממטה אל מטה', כי כן הוא באמת לכל שבט ושבט יחס פרטי לגבול חלקו בארץ, כמבואר בספר טוב הארץ וז"ל התורה וארץ ישראל וישראל יש להם יחוס בשביל נשמתם, והראיה מיחזקאל שחלק ארץ ישראל ל"ב שבטים, ויחס כל שבט ושבט בגבול אחד, ולפי יחוס השבט כן משכנו במה שהוא נגדו לגבול אשר הוא שם אצילות אותו השבט בנשמתם ע"כ. ולכך כאשר ציוה לחלק ארץ ישראל התעוררו מטה בני יוסף עם גודל תשוקתם על הארץ וקדושתה, הנה המשיכו המצוה הזאת של 'לא תסוב נחלה' שהוא נכון לכוונה זו שבארנו".

"אבל אחר כך אבדו אותו החשק לכך, אחר כך הותרו השבטים לבא זה בזה שלא נצטוו 'לא תסוב נחלה' רק לאותו הדור לבד, והוא הטעם כמ"ש".

"ומעתה נכון מאמר הכתוב שנית 'ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר', הוא כמ"ש כי מענין הסבת נחלה משבט אל שבט אחר, נוכל להבין להקפיד על הסבת נחלה זהו ירושלים הקדושה ביד האחרים הישמעאלים היושבים עליה בעוה"ר. וצריך להתעורר בתשוקה, להמשיך הדין הזה, להתקיים 'לא תסוב נחלה למטה אחר' הם הישמעאלים כנ"ל".

"ועל ידי כן במהרה יתקיים הדבר (במדבר לו, ז) 'כי איש נחלתו ידבקו בני ישראל'. והוא שכתוב (דברים כט, כא) 'ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם, על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת'. שיש להבין למה תלה הכתוב דוקא בדור האחרון ולא ישאלו זה קודם לכן. אך הנה כמו שבארנו, כי הדור ההוא אשר יתנו עיניהם ולבבם לשאול על זה, והם ידאבו על חורבן הארץ וירושלים כנ"ל, ועל ידי תשוקתם ודאבון נפשם על הארץ, הנה יתעוררו הגאולה, והם יהיו הדור האחרון קודם הגאולה כנ"ל. והוא שכתוב (הושע ג, ה) ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים וגו', עיין שם ברש"י. והבין עכ"ל"ק הזך.

תמצית דברי קדשו כקילורין לעיניים בימי בין המצרים שאנו עוברים כעת בזמנינו, שצריך לקרוע לבב איש, לצעוק על זה אל הקב"ה לעורר רחמים על הארץ הקדושה, ומכל שכן בזמן הזה בימינו עתה אשר בעוונותינו הרבים היא תחת יד הישמעאלים, ויבלעוה זרים וירשוה, השי"ת יצילנו מהם ומהמונם. כי צריך להשתוקק בכל לבבו על ארץ ישראל וקדושתה, ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה. וזו התשוקה מועלת בעצמה להחיש ולזרז הגאולה ובנין בית המקדש. ואם תגבר התשוקה בלב איש מבני ישראל אל הארץ ובנין בית המקדש, הלא חיש מהר ייעתר להם, כמו שהוכיח מדוד המלך ע"ה שהתעורר מעצמו על בנין בית המקדש ונשבע לה' נדר לאביר יעקב, שלא יבוא באהל ביתו ולא יעלה על ערש יצועו, לא יתן שנת לעיניו לעפעפיו תנומה, עד שימצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב {תהלים קלב}, ונעתר לו ה' והמציא המקום לבית ה'.

ועל כך צריך תפילה ובקשה רבה בימים הללו, להתקיים בנו מאמר הכתוב השני, שהכפיל אומרו בדין הסבת נחלה, כדרכו של התפארת שלמה במצוה זו: "ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר", דלא קאי על הסבת הנחלה משבט לשבט, שכבר נתפרש איסורה בפסוק הקודם. רק שמכך נבין בכל שכן ובקל וחומר, עד כמה עלינו להקפיד על הסבת 'נחלה' שהיא ירושלים הקדושה נחלת ה' ביד 'אחר' הם הישמעאלים היושבים עליה בעוונותינו הרבים.

וצריך להתעורר בתשוקה, להמשיך הדין הזה, להתקיים 'לא תסוב נחלה למטה אחר' הם הישמעאלים וכוחות החיצונים והסטרא אחרא שחטפו מן הקדושה לדאבון לב ישראל, ועל כך אנו מקוננים ומתאבלים בימים הללו, ומשתוקקים ומצפים להתקיים בנו מהרה מאמר הכתוב "כי איש נחלתו ידבקו בני ישראל", להחזיק הקדושה למקומה ולשורשה, בבנין בית ה' מכוון לשבתך עולמים, וקדושת ציון הפנימית שבכל איש ישראל כדלהלן.

ובזה פירש 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה' שהאבלות בהשתוקקות וציפייה ותפילה לגאולה, כי הפועלת בעצמה לראות מהרה בנחמתה. [ובודאי בנחמת ושמחת ציון הפנימית בבית המקדש הפנימי שבתוכו של כל אחד ואחד, כאשר יבואר להלן בעז"ה"ת]. "וכל האומר באמת בתפילה 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב', הנה פועל באמת זה למעלה על קירוב הגאולה" העתידה במהרה בימינו.

ועוד העלה בזה בסה"ק תפארת שלמה בדברים כדרבנות בפרשת דברים בד"ה מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך וגו' (תהלים עט, א) וכו', שהארץ בביאור ענין ביאת גוים במקדש וטומאתה מאין נעשה זה שיש להם כוח לעלות ולכנוס במקדש לפני ולפנים ולעשות בו כרצונם רח"ל, כאשר מתמה הכתוב על זה (איכה ד, יב) "לא האמינו כל מלכי הארץ כי יבא צר ואויב בשערי ירושלים".

ועיין שם באריכות דברי קדשו, שכל המעשים של ישראל כולם כתובים ורשימין בבית המקדש בקודש הקדשים שלמעלה, ועד שם מגיעין לזכרון בהיכל ה' תמיד למעלה, הן המצוות ומעשים טובים והן העבירות חלילה. ואם ח"ו גוברים העונות הן נרשמין שם והם הם המטמאים ח"ו את ביהמ"ק, שהאיש הפוגם מאד את נפשו חלילה את מקדש ה' טימא, כי עד מקום המקדש מגיע טומאתו, כי הטומאה בוקעת ועולה עד שם ח"ו.

ולפי דרכו פירש שם מ"ש בתיקון שלשה משמורות (זוה"ח מדרש הנעלם איכה): "בפלגא דלילא עאלת לגו ההוא נקודה דציון, אתר דבית קדשי קדשים, חמית ליה דאתחריב ואסתאב אתר בית מותבא כו" ע"ש. שלכאורה מה רואה עתה יותר, הלא הוא חרב מאז זה כמה מאות שנה, ומה זה בכל לילה חדשות. אך פירש כי בכל עת על ידי העבירות בקודש קדשים הנה נטמא המקדש יותר, ובכל לילה נרשמין העבירות ונטמא המקדש ואסתאב אתר בית מותבא יותר. ומאחר כי שם נרשמים גם העבירות והפגמים, איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר בעבירות כי טמאו את היכל קדשך, אוי לאותה בושא אוי לאותה כלימה וכו'. ולכן בחצות לילה צועקת רחל בקול מר מחמת הפגם אשר שם גדול מאד, וזה הוא הכוח של העובדי כוכבים לבא בהיכל ה'. וזה גלות השכינה, שהקדושה העליונה בעוה"ר ירדה, ויש להם יד להחיצונים על ידי הפגם לשלוט חלילה, ועל ידי כן באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך' כי מצאו שם יד לשלוט בעוה"ר זינא בתר זינא וכו' ע"ש שהאריך.

וזכורני מלשון ספרים הקדושים, שכתבו שצריך לאחוז "פלצות", לאיש ישראל קודש, כאשר מתבוננים בגודל ירידת הקדושה העליונה, שמקום בית ה', מדור השכינה הקדושה, תכלית הקדושה הגבוהה מכל העולם כולו, נפל לדיוטא תחתונה ביותר, ונבנה מקום טומאה עצומה רח"ל.

ובזה חידש התפארת שלמה בפרשתנו במאמר הנ"ל, שההשתוקקות והציפייה בכל לב, והתפילות והאבלות שאנו מתאבלים בימים אלו על חורבן הבית, היא גופא בכוחה להמשיך ולהחיש ולזרז גאולת הנפש והשכינה הקדושה, ובנין ציון להכניע קליפת הישמעאלים שבארץ הקודש, ולקומם כבוד בית ה', וייחוד שכינת עוזנו ותפארתנו. והוכיח יסודו מתשוקת בני יוסף ובנות צלפחד לנחלת ה' בארץ הקודש, ושפע קדושה המיוחדת לפי שבטם ובחינתם, שלא תסוב מבחינת שורשה שלפי שבטם לשבט אחר. והמשיכו בכח תשוקתם כל אותה הפרשה של איסור הסבת נחלה משבט לשבט, ומכוחם ירדה פרשה זו שלא יהיו לנשים כי אם לבני שבטן וכו'.

וכאשר הוכיח ובנה איתן דברי קדשו, מדורות הבאים של באי הארץ, כאשר כבר לא היתה אותה תשוקה לנחלת ה' נחלת שבטן המיוחד, כדור ראשון של בני יוסף. – שאז ממילא נתבטל אותו איסור של נשיאת שבטים אחרים, והותרו שבטים לבוא זה בזה.

כדאיתא בסוגיא דשלהי תענית בטעם יום טוב דחמשה עשר באב (תענית ל:), מחמת "שהותרו שבטים לבוא זה בזה, מאי דרוש 'זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד וגו'", דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה" ע"ש, שעמדו והתירו בחמשה עשר באב אותו איסור. והיינו מחמת שהצטננה אותה השתוקקות להב קודש שהיתה בדור ראשון בבנות צלפחד ובני יוסף להתדבק בנחלת אבותיהם דייקא, לפי שורש נפשם ונשמתם, ושלא לשנות דרכם ואופיים ומידתם להתערב בשבט אחר. ובהעדר וחיסרון אותה השתוקקות וציפייה עליונה לנחלת ה' וקדושת הארץ העליונה שבנפש, ממילא בטל אותו איסור, כמו שחידשו בדרשה דקרא, שאינו נוהג האיסור אלא בדור ראשון, והותרו שבטים לבוא זה בזה.

ג

בית המקדש – שורש כל השפעות שבעולם

והנה יסוד אבלות ירושלים, והציפייה וההשתוקקות לבנין בית המקדש במהרה, היא בהבנת השכל והשגת הדעת שכל השפעות העולמות כולם ברוחניות ובגשמיות, הכל תלוי בבית המקדש, שמשם כל השפעתם של ישראל בכל צרכיהם וענייניהם. ומתוך שמשגיג ומבין גודל חיסרון ציון הפנימית, ושכינת ה' בקרבם ובקרב ישראל, שזה סתם בעדנו כל צינורות השפע, וזה שורש כל צרותינו בגלות המר בכלליות ובפרטיות. ובהשתוקקות וציפייה בלב הומה לבנין ציון, מחזיר בזו הציפייה גופא את מקדש ה', והשראת השכינה בישראל.

והראוני בסה"ק באר מים חיים זצללה"ה זי"ע בפרשת שמות (ג, ז בא"ד), וזל"ק: "בפסוק (איכה ה, ג) 'יתומים היינו ואין אב', שאחד מהם מיותר, כי אחרי שיתומים היינו ודאי שאין אב".

"ואמנם הוא על דרך משל, למלך שהיה לו שני בנים אחד גדול ואחד קטן, והיו שניהם מסובין על שולחן אביהם, ובודאי כל עודם בבית אביהם כלום חסר מבית המלך, והיה להם כל מיני טובות והצלחות וברכות כיד המלך. וברבות הימים אירע שנפל עליו מלך אחד קשה כהמן, ולקח את שני בניו הללו לשביה, והניחם במאסר בית הכלא. והיה להם שם צער ודוחק גדול בכל מיני פורעניות, הן ייסורי הגוף מעוני כבל ומרוב עבודה, והן עינויים מחוסר לחם ומים".

"והנה הגדול שבהם, שהיה שלם בשכלו, וכבר ידע כי בהיותו על שולחן אביו לא חסר לו כלום, והיה נפשו יודעת בטוב כי כל אלה הייסורים והעוני המגיע אליו עתה, הכל הוא עבור שגלה מעל שולחן אביו, וממילא באו עליו כל אלה, ואילו היה בבית אביו ודאי שלא היה נחסר לכלום. ועל כן בכל השוועות והזעקות שצעק מתוך הצרה, לא נשמע ממנו כי אם 'אוי לי שגליתי מבית אבי ונתרחקתי ממנו', כי ידע שזה גרם לכל הצרות הבאות עליו. ואולם אחיו הקטן שלא היה יודע ממעלת אביו, וכי כל אשר חסר לו עתה הכל הוא עבור שנתרחק מבית אביו, לא היה צועק כמוהו, כי אם על כל צרה וצרה צעק אוי לי על זה, כמו 'אוי לי על שאני חסר לחם', או 'על שאני עובד כזה בעיני סבל' וכדומה".

"ופעם אחד שאל לאחיו הגדול, מפני מה אתה אינך צועק על צרת עצמך, שאתה חסר לחם ומים וכדומה, ותצעק על הרחקתך מאביך. אמר לו: שוטה שוטה, מה אעשה לך שאתה אינך יודע, ואילו היית יודע כמוני שכל הצרות והייסורים האלה לא הגיעו, כי אם במה שגלינו מאבינו, ואם היינו אצל אבינו ודאי שלא היינו חסרין לכלום, גם אתה לא היה נשמע מפִּיךְ כי אם 'אוי לי שאני בכאן בלא אבי', כי דא ביה כולא ביה (נדרים מא.), ואין אנו חסרין כי אם לזה, וזה הוא עיקר גלותינו וצרותינו".

"והנמשל מובן ממילא, כי כן הוא בכל גלות ישראל, האחים הגדולים שבינינו השלימים בשכלם, ויודעים בטוב אשר כל צרה וצרה שבא עליהם בגלות המר והנמהר, הכל הוא עבור התרחקות נשמותינו מאור פני מלך חיים, ועבדים משלו בנו, שהקליפות שולטים ח"ו על נשמות ישראל. ולכן על כל צרה וצרה שלא תבוא אינם צועקים ושואלים בפיהם, כי אם על שגלינו מעל שולחן אבינו, ונפשותינו הרחיקו נדוד מאור פניו יתברך, כי מבינים אשר אינו חסר לנו כי אם זאת. אבל אחים הקטנים שבינינו, שאינם מבינים כל זאת, קול נשמע בפיהם בייסורי הגלות, על כל צער ודחק המגיע להם, לומר אוי לי כי צר לי בזה או בזה, כי אינם נותנים לב שהכל הוא עבור התרחקנו מבית אבינו".

"וזה שאנו אומרין 'תומים היינו ואין אב', כלומר אף שאנו יתומים וחסרים מכל דבר ודבר, וגם כל מיני ייסורים שפורט והולך למטה, 'מימינו בכסף שתינו, על צווארינו נרדפנו וגו'', אף על פי כן אין בפינו, כי אם 'ואין אב', שנתרחקנו מבית אבינו, ועבור זה הגיענו כל אלה. ואין אנו חסרים כי אם להתקרב אל אבינו, ומיד כאשר נהיה עם אבינו ודאי שנהיה מלאים כל טוב, כי כלום חסר מבית המלך".

"והנה בגלות מצרים, שנטבעו נשמות ישראל בתוקף קליפת מצרים עד שנכנסו למ"ט שערי טומאה, וממילא על ידי זה שיעבדו בהם בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה. אבל לא זה הוא עיקר הגלות, כי עיקר הגלות הוא גלות הנשמות, שנטבעו בתוך הקליפות ונתרחקו מבית אביהם, אור פני אלהים חיים ומלך עולם. – והנה הגדולים אשר היו נמצאים בהם, אשר ידעו והבינו את זאת שמו זאת על לבבם, 'ותעל שוועתם אל האלהים מן העבודה', שעיקר שוועתם היה להמתיק דיני אלהים למעלה, להוציא את הנשמות מכור הברזל, טומאת מצרים, ושכינת עוזינו שירדה למצרים עם יעקב, כמו שאמר הכתוב (בראשית מו, ד) 'אנכי ארד עמך מצרימה', וכמו שאיתא בזוה"ק (ויגש ריא, ובתחילת פרשת שמות עיין שם). ואמנם הללו היו מעט מן המעט, שהיה בהם שכל לידע ולהבין את זאת, אבל כל שאר המוני העם שהיו במצרים, לרוב סבלות עבודתם עבודת פרך, ולרוב שקיעת נפשותם בקליפה, לא ידעו ולא הבינו זאת, והיה עיקר צעקתם את פני ה' צעקת ייסורי גופם ועבודתם בטיט ובבנין. וגם אלו רמוזים בכתוב הנזכר במה שאמר 'וייאנחו בני ישראל מן העבודה', כלומר אנחתם לא היה אלא מן העבודה הקשה, ובאמת לא זה הוא העיקר כנזכר וכו'" ע"כ מתק לשון קדשו.

נמצינו למדין, שורש כל צרה וחסרון וכל ייסורי גוף ונפש, הכל ממה שהתרחקנו משולחן אבינו, ועזבנו אור פני מלך חיים. ולכן עיקר האבלות והצער שצריך איש ישראל להשתוקק בצימאון גדול שבנפש, היא בסיפא דקרא "ואין אב", כמו שביאר על שאין אנו מחוברים ודבוקים עם אבינו אב הרחמן. ועל כך צריך לזעוק בעיקר בזעקת לב ונפש פנימית, היכן הוא אבי, רוצה אני וחפץ ומשתוקק את אבי, להיות עמו יחדיו בקשר עליון של אמת דרופתקי דאורייתא, שהיא נקודת ציון הפנימית, ושורש בנין בית המקדש הכללי בישראל. – שמכיון ששב אצל אביו, ומתחבר עמו באהבים, הרי במילא אין בית המלך חסר כלום, וממילא נשפע הכל עליו מלמעלה ויצא מגלות לגאולה.

ועל דרך זה כתב בסה"ק נועם אלימלך שלהי פרשת שמות, שאם היתה כל התפילה והבקשה רק לגלות השכינה בלבד, היתה בוודאי התפילה נענית ומתקבלת.

וזל"ק: "וישב משה אל ה' כו', ומאז באתי לדבר בשמך הרע לעם הזה, והצל לא הצלת. לכאורה 'הצל לא הצלת' הוא כפל לשון, כיון שאמר 'הרע לעם הזה' ממילא לא הציל אותם".

"ונראה כך פירושו, דהנה אנחנו בגלות המר הזה, אשר בצרותינו לו צר וגלה השכינה עמנו, אין לנו לדאוג ולהתאונן אלא על גלות השכינה, ולא לחשוב כלל על צרותינו, כי אם על צער וגלות השכינה. ואלו היה מגמותינו וצערנו רק על צער השכינה, ולא על צערנו, בוודאי היינו נגאלים מיד. אך כי בשר אנחנו, ובלתי אפשר לסבול לנו צרותינו ומכאובינו, לכן ארכו לנו הימים בעונינו הרבים בגלות המר, מחמת שאנו משתתפים צערנו עם צער השכינה, ואנו חוששים על צערנו. ואלו היה צדיק אחד כנ"ל, היה מציל את כל העולם כולו מן הגלות".

"וזה שאמר משה רבינו עליו השלום 'ומאז באתי לדבר בשמך', פירוש כל דבורי לא היה רק בעבור שמך הגדול והקדוש שהוא בגלות, ולא בשביל גלותינו. והסימן וראיה שאמת אתי, שכוונתי לא היה רק בעבור שמך הקדוש, כי אני רואה שפרעה הרע לעם הזה, שזה סימן לאדם הרוצה להוכיח את חבריו או לדבר דברי קדושה, איך ידע שכוונתו היה רק לשמים בלי מחשבה ופניה אחרת, אם רואה בדברי לפני אנשים שאינם מהוגנים והם כועסים על דבריו, בוודאי היה דבריו בכוונה שלימה לשמים לבד, ובעזה"י דבריו יעשו רושם. וזה שאמר משה רבינו עליו השלום, כל דברי לא היה לשום כוונה אחרת, רק בשמך ממש, והא ראה שהרע לעם הזה, ומאחר שהיו דברי רק למען קדושת שמך מן הראוי היה שיגאלו ישראל מיד, ומדוע 'הצל לא הצלת'".

"וז"ש דוד המלך עליו השלום 'השיבה לי ששון ישעך', פירוש גאל אותנו והשיבנו מהרה לארצנו, כי כל כוונתי אינו אלא למען 'ששון ישעך', שתגאלנו גאולה קרובה למען ישועתך, להשיב את שבותך היא השכינה הקדושה, ולא למענינו כי אם למענך, והשם יגאלנו במהרה ונגילה ונשמחה בישועתו אמן" עכ"ל"ק.

נמצא עיקרה של אבלות ירושלים, וצרת חורבן בית המקדש, היא לא על הצרות והעינויים הקשים שאנו סובלים על צווארנו נרדפנו, כי אם על התרחקותנו מדבקות השכינה, ואשר עזבה שכינה הקדושה את דבקותנו. וצער זה של פירוד שכינה מישראל, וכאבה הגדול בעומק גלותה, וקריעת לבם של ישראל מקירוב שכינה שהיתה שוכנת ומחוברת בתוך נשמתו של כל אחד ואחד, ועתה נפרדו הדבקים, והלכה זו הדבקות של קרבת אלקים טוב, ונשארו ב'אין אב', היא עיקר צערם וגלותם של ישראל.

ועל כך צריכים אנו לתת עיקר מגמת צערנו ואבלנו בימי בין המצרים הללו, על עזבנו את אבינו, ועל עזיבת שכינה קדושה אותנו. ולא על תוצאות הנגררות ממילא מחמת פירוד זה, בצרות ועינויים קשים שאנו סובלים בגלות המר. וימי בין המצרים הללו מסוגלים מאוד, לציפייה והשתוקקות זו, ולהמשיך על ידה את בנין ציון וגאולתם של ישראל. כאשר ייסד הנועם אלימלך, שתפילה כזו שמתפללים "לשמך" מובטחת היא שאינה חוזרת ריקם, ומוכרחה לפעול פעולתה ולהתקבל. וכדברי התפארת שלמה הנזכרים (ס"ק ב), שהציפייה וההשתוקקות לבנין בית המקדש ונחלת ה', היא גפא מושכת ומחישה את בנין בית המקדש.

וכל שאר צרכינו בזה העולם, הכל אינו אלא תוצאה משפע בית המקדש. וכמו שכתב זקני הקדוש זצלה"ה בתולדות אדם (לפסח ובהגדה של פסח), שעל כך מבקשים אנו בליל הסדר "שפוך חמתך אל הגויים אשר לא ידעוך, ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו, כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו".

וזל"ק: "כי אכל את יעקב. דהיינו כל הטובות שיש להם, הכל הוא מחמת יעקב. כמאמר חכמינו ז"ל (סוכה נה:): אוי להם לעכו"ם שאבדו ואינם יודעים מה שאבדו, שכל זמן שבית המקדש היה קיים היו מקריבים עליהם שבעים פרים. ואילו היו יודעים זאת, היו מקיפים דובים ואריות לבית המקדש לבל יחרב, שהיה לטובתם גם כן, (עי' ויק"ר יא א, במד"ר א ג). וזה 'כי אכל את יעקב' כמו עם יעקב, כי היה להם השפעה על ידי יעקב, ואף על פי כן 'את נוהו השמו', על כן אנו מבקשים 'תרדוף באף ותשמידם' וכו" עכ"ל"ק.

ד

מצות בנין בית הבחירה בזמן הזה

בנתיב דרכנו נראה פשוט בדרך קיום מצות בנין בית הבחירה, שהתחבטו בה רבים כיצד היא הדרך והאופן הנרצה לקיים המצוה בזמן הזה. כאשר כבר נחלקו בה הראשונים ז"ל, ובפשיטות דעת רוב שיטות הפוסקים בזה, שמצות בנין מקדש מוטלת על הצבור ולא על כל איש ואיש, עיין בספהמ"צ (סוף מ"ע), ובחינוך (מצוה

צה). והכל חייבים לבנות ולעזור בעצמם ובממונם, אנשים ונשים, כמו שהיה במשכן שבמדבר. כמו שפסק הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"א הל' י"ב), ועי' שו"ת בית יצחק (או"ח סוף סי' ג).

ודעת הרא"ה ז"ל בספר החינוך (סוף מצוה צה), שמצוה זו נוהגת בזמן שרוב ישראל על אדמתם עי"ש. וכבר דנו בה האחרונים [עיין שו"ת שאילת דוד קונט' דרישת ציון וירושלים], שהרי בימי עזרא לא עלו רובם עי"ש.

והאחרונים האריכו בדין חובת בנין בית המקדש בזמן הזה, ודעת המנחת חינוך (מצוה צה שם) שאף בזמן הזה אם יש אפשרות לבנות בית המקדש מצוה לבנותו. ועיין בתשובת שאילת דוד שם, שבלי מלך ונביא אין מצוה לבנות, אלא שאם יבנוהו יהיה קדוש.

ובפרט לפי דרכו של הבעש"ט הק' ביסוד נצחיות התורה, שכל מצוה וכל ענין שבתורה נוגע ושייך לכל איש מישראל בכל דור ובכל עת. בוודאי גם מצות בנין בית הבחירה, שאף להסכמת הפוסקים שהיא מצות ציבור, שייכת היא לכל איש ישראל בפרטיות, שצריך לעזור ולסייע בבניינו, ומבטלין תורה לבנין בית המקדש. גם לפי דעת החינוך שחלות המצוה נוהגת דווקא בעת שרוב ישראל על אדמתם, יש לי מקום עיון בזה, שהרי יכולים רוב ישראל לעלות לאדמתם, ומאי טעמא לא יתחייבו בזה, ויש לעיין.

ועל כל פנים עצם המצוה בוודאי נצחית, ונוהגת ושייכת גם בזמן הזה, וכאשר הארכתי כבר בחיבור מיוחד בזה, בספר מבשר טוב נצחיות המקדש עי"ש.

ובדרכנו עתה נמצאה בידינו העצה והפתרון ליטול חלק בבנין המקדש, גם בזמן הזה כאשר אין בידינו אפשרות הבנין בפועל. – על ידי התשוקה והציפייה והתפילות שאנו מבקשים ומתאבלים על ירושלים, שנתבאר מתוך דברי התפארת שלמה (ס"ק ב) שעצם הציפייה וההשתוקקות יש בכוחה להמשיך הדבר בפועל ממש. והציפייה לבנין נחלת ה', ליישוב ארץ הקודש ולבנין בית המקדש, לשוב לשבת בשולחן המלך באור פני מלך חיים, היא עצמה טיט הבנין להקים את בית המקדש ולהחיש הגאולה. בפרט כאשר התפילה יותר לכבודה של שכינתא קדישתא וצערה הגדול בגלותא, שככל שהתפילה והציפייה יותר לרצון של מעלה וגאולת השכינה יותר קרובה היא להתקבל, כמו שייסד הנועם אלימלך הנ"ל.

ודברים מפורשים מצאתי בזה בסה"ק זרע קודש להרה"ק מרופשיץ זצללה"ה (פרשת כי תצא), שאף עתה בזמן הזה בונים אנו במעשינו ותפילותינו וציפייתנו למקדש, את בית הקדש של מעלה, שהוא הולך ונבנה כל עת הגלות ממש, מכח עבודתם של ישראל.

וזל"ק: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך וגו' (דברים כב, ח). על פי מה שפירשתי 'ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם', שבונה ירושלים ה' (תהלים קמז, ב). ובמה בונה אותה – 'בימינו', על ידי הימים שלנו. שבכל יום כשאדם עובד אותו יתברך, הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש. יש בונה ביום אחד שורה שלימה, ויש מניח למשל לבינה אחת. כן בונה האדם מישראל שעובד ה' בכל יום, עד שיהיה נבנה בשלימות במהרה בימינו".

"וכן שמעתי מהרב הקדוש מו"ה אלימלך זצ"ל, שכשעשה עליית נשמה ראה שנושאים את כלי הבית המקדש, ואמרו לו שהם אותם הכלים שהוציא הוא מהגלות. ופעם אחת אמר שנפלה בית טומאה אחת בצורה גדולה מאד, ובכל יום עולים אלפי אלפים בנאים לבנות החומה, אבל יש לי שומר טוב, שכשהרב מו"ה יעקב יצחק מלאנצהוט [החוזה מלובלין] מתפלל תפלת י"ח מתפילת מנחה, מפיל כל מה שבונים. – והבנתי דבריו הקדושים, שמפיל זה על ידי שעל ידי תפלתו בונה חומות ירושלים ובית המקדש, ולפי ערך שבונה חומות ירושלים לפי ערך זה מפיל בהבית הזה של טומאה, כי כשזה קם זה נופל".

"וזה שאמר 'כי תבנה בית חדש', כנ"ל שהאדם בונה הבית המקדש שיתחדש עלינו לעתיד לבוא במהרה בימינו כו" עכל"ק.

הרי מבואר להדיא לפנינו, שבנין בית המקדש וירושלים הולך ונבנה כל העת ממש במעשיהם ועבודתם של ישראל, וזה "בונה ירושלים" בלשון הווה, שכל העת ממש בונה אותה. ויש שבונה ביום אחד שורה שלימה, ויש מניח לבינה אחת, כל אחד ואחד לפי מעשיו ועניינו. והרי זו חובה על כל אחד מן הציבור כל אחד במה שיכול,

ואם יכול אף בסיוע אבן אחת קטנה זכה במצוה גדולה ויקרה זו, שבנה בית המקדש שלמעלה. והצדיקים היותר גדולים כהנועם אלימלך זי"ע, זכו בעבודתם להעלות ולהוציא הכלים עצמם מן הגלות, ולהעמיד ארון במקומו בקודש הקדשים, ומנורה ושולחן ומזבח של מעלה כל הכלים על מקומם ושורשם.

וחלילה בהיפך בעוונות ובטומאה שמרבים בעולם משברים ומהרסים מקדש של מעלה, וצריכים הצדיקים תמיד לבנות שוב ולהעמיד מחדש כל מה שנפל ונחבל ונהרס בעבירות רח"ל. כאשר אמר שאחר שהפיל בית הטומאה הבצורה גדולה מאוד, עולים אלפי אלפים מלאכים רעים שנבראו מן העבירות רח"ל לבנות החומה ולהעמיד בית הטומאה בחזרה על מכונו ועל תילו. ורק הצדיקים בתפילותיהם משמרים היטב שלא להניח בנין אותה טומאה, כמו שהביא בפעולת תפילת שמונה עשרה של מנחה שהיה הרבי הקדוש מלובלין זי"ע בונה בחזרה את חומות ירושלים ובית המקדש, ובאותו ערך שקם ונבנה בית הקדושה, ממילא לפי ערך זה נופל ונשמד בית הטומאה, וכשזה קם זה נופל. ואנו מצווים לבנות כל העת בית חדש דלעילא, בהשתוקקות ותפילה וציפייה כל עת לבנין הבית, ובפרט בימים הללו המסוגלים לזה.

תו ארווחנא בנתיבות דבריננו, בשיטת רש"י בסוכה (מא.) שבית המקדש השלישי יורד מן השמים, וז"ל: "מקדש העתיד שאנו מצפין, בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא משמים, שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיך".

וכן כתבו בתוס' בסוכה שם, וכן בשבועות (טו: ד"ה אין בתוה"ד): "מקדש העתיד בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים, שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך" ע"כ. וכבר תלו זאת בפלוגתא דהרמב"ם והראב"ד בפ"א מהל' מלכים ה"ג, ובפ"ב מהל' מלכים ה"א.

והאחרונים תמהו בהאי שיטתא, כיצד יתכן להוריד בית המקדש בנוי ומשוכלל מן השמים, כאשר מצות חובה מוטלת על עם בני ישראל לבנותו מלמטה, בבנין בית ה' בפועל, והאריכו בזה.

אולם בהאמור התייבשה תמיהתם, ראשית, לפי המובא מסה"ק זרע קודש הרי מבואר שאף אותו בית המקדש שלמעלה שעתיד לירד בנוי ומשוכלל לעתיד, הלא אף הוא קם ונבנה ונתייחד רק מכוח מעשיהם ועבודתם של ישראל מלמטה, שהם הבונים אותו מקדש עליון, אם בנדבך שלם או בלבנה אחת בכל יום, כמו שביאר בזה. ואם כן שפיר נמצינו אנו עושים ובונים, אף אותו בית המקדש שלמעלה.

ותו נראה בעצם הקושיא, שיש בבית המקדש גוף ונשמה, כדרך שיש באדם גוף ונשמה, וכן בחיות ובהמות יש נפש חיות, וכשנופחים נפשם נופלים כפגר מת. כמו כן ישנה חיות רוחנית בחינת נשמה בבית המקדש, אף שהוא דומם. והא ראייה, שמגדים של זהב הנטועים בבית המקדש הוציאו פירות בזמניהם. כדאיתא ביומא (לט:): "אמר רב זוטרא בר טוביה, למה נקרא שמו [של בית המקדש] יער, דכתוב (מלכים א, י) 'בית יער הלבנון'. לומר לך מה יער מלבב אף בית המקדש מלבב. דאמר רב הושעיא בשעה שבנה שלמה בית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב, והיו מוציאים פירות בזמניהן, וכיון שהרוח מנשבת בהן היו נושרין פירותיהן, שנאמר (תהלים עב) 'ירעש כלבנון פרי', ומהן היתה פרנסה לכהונה. וכיון שנכנסו גויים להיכל יבשו, שנאמר (נחום א) ופרח לבנון אמלל. ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירה לנו, שנאמר (ישעיהו לה) פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד הלבנון ניתן לה" ע"כ.

ואם כן אפשר שמ"ש שיירד בנוי ומשוכלל של אש מן השמים, הכוונה לנשמה של בית המקדש, חיות נפשנו ורוח אפינו, שהנשמה מקורה בעליונים. אבל גוף בית המקדש במעשהו הגשמי, ייבנה על ידי כל בית ישראל. ובהאמור עולה שאף נשמת המקדש וחיות הפנימי, אף הוא קשור ומחובר בלב נשמת ישראל, שככל שהם מטהרים ומזככים עצם נשמתם, נשלם והולך נשמת המקדש למעלה, שהם מחוברים בשורשם זה עם זה, אל שורש אחד יחיד ומיוחד.

ה

מצות בנין בית הבחירה בזמן הזה

עוד נראה בקיום מצות בנין בית הבחירה בזמן הזה, שהאחרונים מתקשים באופן קיומה כנ"ל. על פי מה שייסד זקני הקדוש זצלה"ה בדבריו הנוודעים בתולדות אדם פרשת פקודי, וזל"ק: "אלה פקודי המשכן משכן העדות כו'. כתב רש"י ז"ל, המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על

עונותיהם של ישראל. וקשה לכאורה, האיך היה יכול כביכול ברוך הוא וברוך שמו לקבל המקדש מאיתנו עבור משכון, הלא כתוב בתורה (דברים כד, ו) 'לא יחבול רחיים ורכב כי נפש הוא חובל', שכל שחיות תלויה בו אסור לקבל למשכון וכו'. ואיך היה יכול השם יתברך לקבל למשכון המקדש מאיתנו, הלא כל חיות נפשינו היתה תלויה בו, וזה היה כסות שלנו ביום ובלילה, להגן עלינו מכל דבר. וכל ההשפעות טובות, הן בגוף והן בנפש, היה לנו מבית קדשינו ותפארתינו, וכשלקח המקדש מאתנו, לקח כל החיות מאתנו".

"והתירוץ הוא, שכדין עושה עמנו השם יתברך ואין עול צדיק וישר הוא (דברים לב, ד), שבפרשת משפטים כתיב (שמות כב, כו) 'כי הוא כסותו לבדה הוא שמלתו לעורו כו' והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני'. ובזה הפסוק רמז השם יתברך תירוץ מספיק לקושיא הנ"ל, שהשם יתברך יושב ומצפה שישראל עמו יתיישבו בדעתם היטב זאת, איך שנחסר להם המקדש אשר היה להם חיות הנפש וכסות יום ולילה, ואין לנו במה לכסות עצמינו, ובמה להחיות נפשינו".

"ותיכף ומיד כאשר אדם מישראל מיישב זאת בדעתו, ודואג מקירות לבו על חסרון בית קדשינו, אזי מחזיר לו השם יתברך המקדש ללבו, ומשרה שכינתו עליו, וטועם מעבודתו יתברך כל מיני מתיקות ועריבות מעין עולם הבא. וזהו 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי', באם יצעק אדם על זה, ויתמרמר בכל לבו על החסרון שיש לו מהמקדש, אזי תיכף 'ושמעתי', וניתן לו המשכון בחזרה כדין התורה, ומשרה שכינתו עליו, ויוכל להמשיך כל השפעות טובות לישראל מן המקדש העליון הבא אליו".

"וכאשר יעזור לנו השם יתברך, שכל ישראל ביחד ישובו בתשובה שלימה לפניו יתברך, וכל דאגתם ומאוויים לא יהיו רק לזכות עוד להבית המקדש, אשר הוא כל חייהם - אזי תיכף יוחזר לישראל המקדש הכללי, שהוא לכל ישראל ביחד. - וכעת, בגלות המר, מי שזוכה לדאוג עבור המקדש, וצועק בכל לבו ונפשו להשם יתברך על זה, אזי מיד נותן לו חלקו הפרטי שיש להאדם בהמקדש, וטועם מנועם העליון. והמחברת הכלליות, המקדש כולו, עם כל כליו ליתן לנו, זאת תלוי שכל ישראל ביחד יאנחו ויזעקו על זה מקירות לבם, ואז 'גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון' (חגי ב, ט), כן יהי רצון במהרה בימינו אמן" עכ"ל"ק.

ולמדנו מדברי קדשו, כלפי נקודת ציון הפנימית שורש מצות בנין המקדש, שעיקרו הוא בתוך בני ישראל, כנאמר בפרשתנו (לה, לד): "כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל", היינו בתוכם ממש. שזה כל יסודה של מצות בנין בית המקדש בזמן הזה, כמו שנאמר במצוה זו (שמות כה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", דהיינו בתוכו של כל אחד ואחד מישראל. כדאיתא באלשיך הקדוש שם: "בשום לב אל אומרו ושכנתי 'בתוכם' ולא אמר בתוכו. והוא כי הנה שמעתי לומדים מכאן, כי עיקר השראת שכינה באדם הוא, ולא בבית, מאומרו בתוכם" עכ"ל"ק. וכן כתב השל"ה הק' (שער האותיות אות ק' קדושה ה): "האדם הנקרא 'עולם קטן', הוא נקרא גם כן 'מקדש', כמו שנאמר (שמות כה, יח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ולא כתיב 'בתוכו' אלא 'בתוכם', רצה לומר בתוכיות המקודשים" עכ"ל"ק. כאשר האריכו בזה הרבה בספרי קודש.

ונמצא אם כן בנין הקדושה והבית המקדש בלבו של אדם, נבנה והולך ממה שיצעק האדם ויתמרמר בכל לבו על החיסרון שיש לו מהמקדש. ויבין וישיג שכל חיות נפשו תלויה בו, כאשר הובא מדברי הבאר מים חיים (לעיל ס"ק ג), שבהיותנו סמוכים על שולחן המלך אין אנו חסרים כלום, לא בגוף ולא בנפש. וזהו עיקר כסות שלנו ביום ובלילה, להגן עלינו מכל דבר. שכל ההשפעות טובות הן בגוף והן בנפש, הכל נובע לנו מבית קדשינו ותפארתנו, הבנוי ומוקם בעוז ובתפארה בתוככי ליבנו ונפשנו. וכשמרגיש החסרון היטב, להבין שכשלקח המקדש מאתנו לקח כל החיות מאתנו, ממילא נמצא זו ההשתוקקות והציפייה עצמה היא שבונה המקדש הפנימי, ובמילא בתוצאה גם הבית המקדש הכללי ייבנה והולך מכח זו הציפייה והשתוקקות לב ישראל כמבואר.

ובמקום אחר הארכתי בעזה", על פי יסוד דברי כ"ק אמו"ר זצלה"ה, שהניצוץ אלקי ממעל הנטוע בשורש נשמת איש ישראל, הנקרא "מגן אברהם", כמ"ש החדושי הר"ם זצלה"ה, על שם שמגן השי"ת ושומר על אותה נקודה הנטועה מאברהם אבינו ע"ה ראש למאמינים, שלא מגיע אליה שום פגם. - היא היא נקודת ציון הפנימית, ובית המקדש הפנימי שבלב כל איש מישראל. ועבודת איש ישראל לגלות ולהאיר אותה נקודה פנימית ניצוץ חיות אלקי שבקרבו, שלא תשאר בהסתרה והעלמתה, מכוסה תחת קליפות עבות קשות בכבד העוונות. רק שתאיר ותזרח בקרבו, לחוש אותה בפועל ובגלוי.

ואף בזריחת ניצוץ קדוש זה בנשמת האדם ישנם מדרגות רבות, ואיש המעלה יכול להתמלא כל כולו בהשראת השכינה הקדושה, שיהיה כל כולו בית ומדור ומרכבה לשכינה עילמא, דירה נאה באיברים דליה. וכאשר ייסדו בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ק או"ח סי' קז) ובספר רב פעלים להבן איש חי (או"ח סי' א), שישנם מדרגות רבות בהשראת השכינה, ולא הרי השראת השכינה של אדם אחד כמו אצל חבירו, כמו שנתבאר בס"ג דשבת העברה (פרשת מטות) עיין שם.

וכל אחד ואחד לפי עניינו ונפשו ומדרגת קדושתו, בונה ומקים ומשכלל היכל הפנימי של בית המקדש שבתוכי נפש ישראל, בהיכל שבמוח ובמזבח שבלב כנודע, בסוד "מזבח אבנה בשברון לבי", שגילה התולדות אדם, והארכת במקום אחר.

ובזו הדרך יחזיר מלך המשיח בתשובה אף את המשומדים להכעיס, שהם המדרגה היותר קשה וחמורה. וכמו שכתב הרה"ק מוהרצ"ה מלובלין בספרו מחשבות חרוץ (אות ט' דף לג:): "וזל"ק: "ובאמונה זו תקועים כל הנפשות דבני ישראל אחד לא נעדר, ואפילו פושעי ישראל שהגדילו עבירות הרבה, אמונה זו עדיין תקועה בלבם, וכידוע דהרבה פושעי ישראל מסרו נפשם על קידוש השם, וכמשז"ל בבראשית רבה (פרשה סה) ע"פ ריח בגדיו. ואפילו אותם שלא עלה בלבם הרהורי תשובה בשום פעם ונשתמדו להכעיס, מכל מקום אם יבשרום שמשיח בן דוד בא, ודאי יאמינו וישובו בתשובה שלימה, ואפילו אותם האפיקורסים שלא ישובו בבשורה בעלמא - כשיתקע בשופר גדול אז יבואו גם האובדים והנדחים דיחרדו וישובו, ואז לא ידח ממנו נדח, דגם כל הנדחים שנטמעו בין העמים ישובו. מה שאין כן אומות העולם, דאין בהם שורש זה במעמקי הלב. להיכן ישובו, דהתשובה הוא רק שיחזרו לשרשם והם שרשם ברע, ואם ישמעו ישועה אמיתית - אם יאמינו לזה יאבדו עצמם לדעת, או יבואו ללחום על ה' ועל משיחו" עכ"ל"ק. וכן כתב בסה"ק תפארת שלמה.

וכיצד יעשה זאת שופרו של משיח, בתקיעה אחת בלבד, כאשר יתקע בשופר גדול לקבץ כל נדחי ישראל, שמעולם לא הרהרו הרהור תשובה ונשתמדו להכעיס וברגע אחד יתהפך כל לבם לשוב לשורשם בתשובה שלמה.

אך אין זאת אלא בהפחת אותו ניצוץ פנימי אלקי הנטוע בקרבם פנימה, כאשר אותה נפיחה עילאה תעמיד ותחדור עד עומק לב ונפש ישראל, ותזעזע אותו ניצוץ פנימי, שורש חיות ונשמה של כנסת ישראל קודש, ובהפחת אותו ניצוץ, תיכף אותה תבערה ללהב יצאה, ופרח ונתגדל אותו ניצוץ ונעזב ממילא האדם מכל רשעותו וקליפותיו שכיסוהו.

וכמו שנתבאר היינו בית המקדש הפנימי, נקודת ציון הנטועה בתוכי לב איש ישראל, שמכיון שנבנה המקדש הפנימי הרי ממילא חזר אל שולחן המלך, וכל הרעות נישלו ונפלו ממנו, הן בגוף והן בנפש, כמו שהובא מדברי הבאר מים חיים שכל הרעות נתפסות ומתלבשות בנפש האדם מחמת התרחקותו מבנין ציון וירושלים, ומשיבתו בבית המלך. ומכיון שנבנה המקדש בלבבו, הרי ממילא שב בתשובה שלמה לאביו שבשמים, ומצא כדי גאולתו ופדות נפשו.

ומעתה נבוא אל היישוב בסדר מסעי בני ישראל שבפרשא דידן (לעיל ס"ק א), שייסד הבעש"ט הק' שכל איש ואיש מישראל עובר בימי חייו בבחינה מסוימת אותם מסעות, ששאלנו בזה כיצד יכולים אנו לראות ולדעת אותם מסעות שעובר האדם מן המסע הראשון בעת צאתו ממצרי רחם אמו, עדי הגיעו למקומו ונחתו בארץ החיים.

ברם יבואר על פי מה הידוע יסוד הבעש"ט הק' זי"ע, במקום שמחשבתו של אדם שם הוא. וכבר הוכיח האבני נזר יסוד זה מדין עירוב תחומין, שפירש רש"י בריש פרק בכל מערבין (עירובין כו:): "וזל": "וטעמא דעירוב משום דדעתו ודירתו במקום מזונותיו הוא, וכיון שנתנו כל בני החצר כדי מזונן בבית אחד נעשה כאילו כולן דרים בתוכו, ונמצאו כולן רשות אחת וכו', וכן בעירובי תחומין נעשה כמי ששכב שם, ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח" עכ"ל. דהיינו מהאי טעמא, שבמקום שדעתו נתונה שם הוא עצמו קונה שביתתו, ומכיון שדעתו אל מזונו הרי שם הוא עצמו.

ובכן נמצא שאין צריך שייצא האדם בפועל לנסיעה בגופו ממש, אלא לפי תוכן פנימיותו, והקורות עמו במחשבותיו ובלבו פנימה, שם עובר הוא מסעות רבות בימי חייו. ובזאת ייסדה לנו תורה הקדושה בפרשתנו

סדר מ"ב מסעי בני ישראל, שהם עיקר שורשי מסעותיו של כל אדם מישראל בפנימיותו. וישנם מסעות כאלו שחזרו לאחוריהם, ויש מסעות שהיו בהם ישראל בטובה והתעלות הקדושה, ויש חלילה בהיפך מקומות שהתקלקלו, כאשר האריך כאן בדגל הקדוש בסדר גדלות וקטנות עיין שם, ובספר בעש"ט עה"ת שהאריך.

ובכן צריך האדם שיתן אל לבו אותם מסעות שנסע בהם בימי חייו, היכן היו תחנות של חורבן והרס הבית רחמנא ליצלן, במה שקלקל והחריב את ביתו במו ידיו, בחטאים עוונות ופשעים המהרסים כל חלקה טובה בתוככי פנימיות מקדש לבו של אדם כמבואר. והיכן הם מסעות הבנין וההתעלות, ולתקן כראוי כל מקומות חנייתו במהות נפשו ונשמתו, להסיר כל טלאי הנשמה, ולבער מתוכו כל מחריבי ומהרסי הקדושה שנדבקו בו בתחנותיו השונות שבימי חייו, ולהסיע עצמו במסע הקדושה, אל מקומות הנעלים והמבורכים, ובהשתוקקות לב של אמת, להסתופף בנחלת ה', להגיע אל מקומו ואל נחלתו שלפי נפשו ושבטו ותיקון בית אבותיו, כאשר ייסד התפארת שלמה (לעיל ס"ק ב) בתשוקת בנות צלפחד ובני יוסף לנחלת אבותיהן דייקא, שבזאת המשיכו על עצמם להתדבק יותר ויותר בסדר מורשת אבות. ובכך מקרב האדם את בנין הקדושה הפנימי שבלבו, בדרכי אבותינו ורבותינו הקדושים, שסללו והכינו הדרך לפנינו, להתקדש בקדושת בית המקדש ציון המצוינת בתוככי לב האדם פנימה, לכונן את בית חייו בצילא דמהימנותא, ולהשיב את שכינתו בתוכנו.

ויהי רצון שנזכה מהרה לבנין בית קדשנו ותפארתנו על ידי משיח צדקנו, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com